

KENNISCENTRUM
EUROPA
DECENTRAAL

KED legt uit:

Verantwoord aanbesteden

Samenvatting

In dit deel van **KED legt uit** wordt een aantal vragen met betrekking tot verantwoord aanbesteden besproken. Aanbesteden wordt steeds meer ingezet om bepaalde doelen na te streven. Denk hierbij aan duurzaamheidsdoelen, maar ook maatschappelijke doelen. In dit hoofdstuk komt aan bod hoe deze doelen tot uiting komen in een aanbesteding, in de vorm van het toepassen van sociale criteria en milieucriteria.

Kernwoorden: sociale criteria, milieucriteria, social return, milieuoverwegingen, innovatie, verantwoord, groen, maatschappelijk.

Introductie

Het nastreven van maatschappelijke en groene- of duurzaamheidsdoelen wordt steeds belangrijker. Aanbestedende diensten kunnen een belangrijke rol spelen in de verwezenlijking hiervan door middel van het verantwoord aanbesteden van werken, producten of diensten. Dit kunnen zij doen door in verschillende fasen van de aanbesteding na te denken over hoe sociale aspecten en milieuaspecten geïntegreerd kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan het nastreven van de doelstelling van een circulaire economie door bij de aanbesteding van (kantoor)gebouwen in te zetten op een hoger percentage circulair materiaal, of door in de contractuele bepalingen op te laten nemen dat wordt gerapporteerd over de uitvoer van social return.

In verschillende fasen van een aanbestedingsprocedure kan aandacht worden besteed aan sociale aspecten en milieuaspecten. Binnen het Europese aanbestedingskader is namelijk veel mogelijk. In deze **KED legt uit** zijn de belangrijkste vragen en antwoorden voor het toepassen van sociale criteria en milieucriteria in een Europese aanbesteding op een rij gezet.

1: Wat zijn sociale- en milieucriteria en hoe kunnen zij worden toegepast?

Uit artikel 18 lid 2 [Richtlijn 2014/24](#) volgt dat bijzondere voorwaarden gesteld kunnen worden voor de uitvoering van een opdracht, bijvoorbeeld door het stellen van sociale criteria of het opnemen van milieuoverwegingen. Artikel 18 lid 2 Richtlijn 2014/24 is geïmplementeerd in artikel 2.81 lid 2 [Aanbestedingswet 2012](#).

Als algemene voorwaarde voor het verbinden van sociale- of milieuoverwegingen aan de uitvoering van een overheidsopdracht geldt dat die overwegingen verenigbaar moeten zijn met de Europeesrechtelijke beginselen van transparantie, non-discriminatie, objectiviteit, proportionaliteit en evenredigheid. Daarnaast moeten ze in overeenstemming zijn met het vrij verkeer van goederen en diensten en de vrijheid van vestiging. De toepasselijke sociale- of milieuoverwegingen moeten in de aankondiging of in het bestek zijn vermeld. Sociale- of milieuoverwegingen hebben met name het doel de beroepsopleiding op de werkplek of de arbeidsparticipatie van moeilijk in het werkproces te integreren personen te bevorderen, de werkloosheid te bestrijden of het milieu te beschermen.

Met sociale criteria kunnen de sociale omstandigheden bij de totstandkoming van werken, diensten en leveringen worden verbeterd. Een voorbeeld van een sociaal criterium in een aanbesteding is het vereisen van minimaal 5% social return (zie hiervoor ook vraag 5).

Door het opnemen van milieuoverwegingen in de aanbesteding kan meer duurzaamheid worden gerealiseerd bij het inkopen van werken, diensten en leveringen en negatieve effecten op het milieu worden voorkomen. Een voorbeeld van een milieucriterium is het opnemen van de eis dat geen gewasbeschermingsmiddelen en biociden gebruikt worden bij het aanbesteden van groenvoorzieningen.

Sociale criteria en milieucriteria kunnen in verschillende fasen van het aanbestedingsproces worden opgenomen:

1. bij het vaststellen van de eisen van een opdracht;
2. bij de selectie van leveranciers, dienstverleners of aannemers;
3. bij het gunnen van de opdracht;
4. in de uitvoeringsbepalingen van het contract.

2: Kan een speciaal keurmerk worden vereist als bewijs dat aan bepaalde sociale- of milieuvoorschriften wordt voldaan?

Wanneer een aanbestedende dienst een [werk, levering of dienst](#) wenst in te kopen met specifieke sociale- of milieukeurmerken, dan kan in de technische specificaties, de gunningscriteria of de contractvoorwaarden over de uitvoering van de opdracht een specifiek keurmerk geëist worden. Dit volgt uit artikel 43 Richtlijn 2014/24 (geïmplementeerd in artikel 2.78a Aanbestedingswet 2012). Hiervoor moet wel aan bepaalde voorwaarden worden voldaan:

- a. de keurmerkeisen hebben alleen betrekking op criteria die verband houden met het voorwerp van de opdracht en zijn geschikt voor de omschrijving van de kenmerken van de

werken, leveringen of diensten die het voorwerp van de opdracht vormen;

- b. de keurmerkeisen zijn gebaseerd op objectief controleerbare en niet-discriminerende criteria;
- c. het keurmerk is vastgesteld in een open en transparante procedure waaraan alle belanghebbenden, inclusief overheidsinstanties, consumenten, sociale partners, fabrikanten, distributeurs en niet-gouvernementele organisaties, kunnen deelnemen;
- d. het keurmerk is voor alle betrokken partijen toegankelijk, en;
- e. de keurmerkeisen worden vastgesteld door een derde partij waarover de ondernemer die het keurmerk aanvraagt, geen beslissende invloed uitoefent.

Een keurmerk kan voldoen aan de voorwaarden zoals gesteld in onderdelen b tot en met e, maar daarnaast eisen stellen die geen verband houden met het voorwerp van de opdracht zoals vereist in onderdeel a. In dat geval eist de aanbestedende dienst niet het keurmerk als zodanig, maar stelt hij de technische specificaties vast onder verwijzing naar de gedetailleerde technische specificaties van dat keurmerk of delen daarvan die verband houden met het voorwerp van de opdracht. Dit gaat over de specificaties die geschikt zijn voor de omschrijving van de kenmerken van het voorwerp van de opdracht.

Keurmerkeisen zijn de voorschriften waaraan een product, dienst, proces of procedure moet voldoen om een keurmerk te verkrijgen. Als een aanbestedende dienst niet verlangt dat een werk, levering of dienst aan alle eisen van een specifiek keurmerk voldoet, dan dient hij aan te geven aan welke keurmerkeisen dan wel voldaan moet worden. Een aanbestedende dienst moet alle keurmerken aanvaarden die bevestigen dat een werk, levering of dienst aan gelijkwaardige eisen voldoet in het geval dat een specifiek keurmerk geëist wordt.

Het kan gebeuren dat een ondernemer niet de mogelijkheid heeft gehad om het aangegeven specifieke keurmerk of een gelijkwaardig keurmerk binnen de gestelde termijn te verwerven. In dat geval moet de aanbestedende dienst ook andere geschikte bewijsmiddelen aanvaarden, zoals een technisch dossier van de fabrikant. De ondernemer dient daarvoor wel aan te tonen dat het tijdig verkrijgen van het aangegeven specifieke keurmerk niet mogelijk was door redenen die hem niet aangerekend kunnen worden. Ook dient de ondernemer aan te tonen dat het door hem te leveren werk of de door hem te verrichten levering of dienst voldoet aan het aangegeven specifieke keurmerk of aan de specifieke eisen.

3: Wat zijn voorbeelden van geschiktheidseisen, gunningscriteria of uitvoeringseisen die zien op sociale- of milieuaspecten?

Een handig hulpmiddel voor decentrale overheden om voorbeelden te krijgen van geschiktheidseisen, gunningscriteria of uitvoeringseisen met een sociaal aspect of een milieuaspect is de [MVI-criteriatool](#). Met behulp van deze tool kunnen voor diverse MVI-productgroepen op drie ambitieniveaus concrete MVI-criteria worden gekozen. De tool is een hulpmiddel en werkt het beste als de ambities vooraf zijn bepaald. Ook kan er een bepaald cluster

geselecteerd worden: automatisering en telecommunicatie, energie, grond-, weg- en waterbouw (GWW), kantoorfaciliteiten en diensten, kantoorgebouwen en transport en vervoer. Per cluster worden verschillende voorbeelden van geschiktheidseisen en selectiecriteria gegeven, maar ook van eisen en gunningscriteria, suggesties, en contractbepalingen.

Voorbeeld

Wij als aanbestedende dienst willen meer inzetten op circulariteit in een aanbesteding van papier voor ons kantoor. Hoe kunnen we dit milieuaspect concreet meenemen in de aanbesteding?

Antwoord

De aanbestedende dienst kan circulariteit meenemen in de aanbesteding van papier door hier bij het opstellen van eisen en gunningscriteria concreet op in te zetten, maar ook door dit aspect op te nemen in de bepalingen van het contract. Denk bijvoorbeeld aan het opnemen van het criterium dat de mogelijkheid tot het hergebruiken van verpakkingen of de recycling daarvan hoger wordt gewaardeerd. Of het opnemen van een inspanningsverplichting voor de opdrachtnemer in het contract tot het recyclen van een bepaald percentage van het gebruikte papier.

Sociale criteria

4: Welke mogelijkheden biedt het bestaande EU-rechtskader aan aanbestedende diensten om sociale overwegingen in acht te nemen bij de aanbesteding van overheidsopdrachten?

Zoals hierboven toegelicht, biedt artikel 18 lid 2 Richtlijn 2014/24 (geïntegreerd in artikel 2.81 lid 2 Aanbestedingswet 2012) de mogelijkheid om sociale aspecten te integreren in een aanbesteding door sociale criteria te stellen gedurende de verschillende fasen van een aanbestedingsprocedure.

Bij het vaststellen van de eisen van een opdracht: technische specificaties

Aanbestedende diensten kunnen sociale criteria opnemen in de technische specificaties. In artikel 42 Richtlijn 2014/24 (artikel 2.75 en verder Aanbestedingswet 2012) zijn de regels over technische specificaties opgenomen. Zodra de aanbestedende dienst het voorwerp van de opdracht heeft bepaald, moet dit vertaald worden in gedetailleerde, meetbare technische specificaties die rechtstreeks op een openbare aanbestedingsprocedure kunnen worden toegepast.

Technische specificaties moeten verband houden met het voorwerp van de opdracht. Vereisten die geen verband houden met het product of de dienst zelf, zoals een eis over de manier waarop een onderneming wordt beheerd, zijn geen technische specificaties volgens de Richtlijn. Daarnaast mogen technische specificaties de

concurrentie niet beperken; zij moeten transparant zijn en mogen niet discrimineren tegen mogelijke opdrachtnemers van buiten de lidstaat waar de aanbestedende dienst gevestigd is.

De aanbestedingsrichtlijnen laten toe dat aanbestedende diensten kunnen kiezen tussen specificaties op basis van ofwel technische normen of prestatie-/functionele vereisten (artikel 42 lid 3 Richtlijn 2014/24 geïmplementeerd in artikel 2.76 Aanbestedingswet 2012). Met name deze laatste mogelijkheid maakt een breder bestek mogelijk. Daarbij ontstaat er ruimte voor marktcreativiteit en wordt de markt uitgedaagd om vernieuwende technische oplossingen te ontwikkelen.

Aanbestedende diensten hebben de mogelijkheid om gegadigden te vragen sociaal verantwoorde varianten in te dienen. De mogelijkheid om varianten in te dienen volgt uit artikel 45 Richtlijn 2014/24 (geïmplementeerd in artikel 2.83 Aanbestedingswet 2012). De aanbestedende dienst legt dan een serie minimale technische specificaties vast voor het product dat het wenst aan te kopen, die zowel geldt voor de neutrale offerte als voor de sociaal verantwoorde variant. Voor de tweede offerte voegt de aanbestedende dienst een sociale dimensie toe aan de technische specificaties. Wel dient voldoende duidelijk te worden gemaakt hoe besteksconforme oplossingen en varianten tegen elkaar worden afgewogen.

Voorbeeld

Een gemeente wil graag cateringdiensten aanbesteden. Hoe zou bij deze aanbesteding kunnen worden gewerkt met de mogelijkheid van sociaal verantwoorde varianten?

Antwoord

Een aanbestedende dienst kan bij de aanbesteding van cateringdiensten bijvoorbeeld werken met het opvragen van varianten met een sociaal verantwoorde dimensie. De aanbestedende dienst kan hierbij leveranciers uitnodigen om behalve de neutrale (standaard) offerte een variant te presenteren met een sociale dimensie. Te denken valt aan het bereiden van gezond, zoutloos, koosjer voedsel om aan de medische of godsdienstige behoeften van alle soorten gebruikers tegemoet te komen.

Bij de selectie van leveranciers, dienstverleners en opdrachtnemers: uitsluitingsgronden en geschiktheidseisen

In de selectiefase kan de aanbestedende dienst via uitsluitingsgronden en geschiktheidseisen sociale aspecten verwerken in de aanbesteding. Zo kan een gegadigde worden uitgesloten van een aanbesteding wanneer hij zijn sociale bijdrage niet heeft geleverd. Dit betreft een facultatieve uitsluitingsgrond op grond van artikel 57 lid 4 sub a Richtlijn 2014/24 (geïmplementeerd in artikel 2.87 lid 1 sub a Aanbestedingswet 2012).

Daarnaast kunnen geschiktheidseisen met een sociaal karakter worden gesteld (artikel 58 Richtlijn 2014/24 geïmplementeerd in artikel 2.90 Aanbestedingswet 2012). Die moeten voldoen aan de beginselen van non-discriminatie en proportionaliteit en moeten in verband staan met het voorwerp van de opdracht. Sociale

overwegingen kunnen worden meegenomen in de technische geschiktheidseisen, maar alleen als de realisatie van het contract specifieke expertise vereist op sociaal gebied.

Bij de gunning van de opdracht: gunningscriteria

Ook in de gunningsfase kunnen sociale aspecten meegenomen worden (artikel 67 lid 2 Richtlijn 2014/24 en artikel 2.115 lid 2 sub e Aanbestedingswet 2012). Wanneer een aanbestedende dienst ervoor kiest om te gunnen op basis van 'beste prijs-kwaliteitsverhouding' of 'laagste kosten op basis van kosteneffectiviteit' dan kunnen sociale gunningscriteria worden gehanteerd. Die dienen aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- ze moeten verbonden zijn met het voorwerp van de opdracht;
- er mag geen onbeperkte keuzevrijheid worden toegekend aan de aanbestedende dienst;
- de criteria moeten uitdrukkelijk worden vermeld in de aankondiging van het contract en de inschrijvingsdocumenten, en;
- de criteria moeten overeenstemmen met de fundamentele beginselen van het Unierecht.

Bij de uitvoering van de opdracht: contractuele bepalingen

Wanneer aanbestedende diensten wensen dat de opdrachtnemer (bijkomende) sociale doelstellingen realiseert, kunnen er contractuele bepalingen over uitvoering van het contract met dit doel worden opgenomen. Contractuele bepalingen inzake de

uitvoering van de opdracht bepalen hoe de opdracht moet worden uitgevoerd. Sociale overwegingen kunnen ingelast worden in de contractuele bepalingen, mits ze verband houden met de uitvoering van het contract, in de aankondiging van de opdracht zijn bekendgemaakt en voldoen aan het Unierecht.

5: Wat houdt social return in?

Van social return is sprake wanneer decentrale overheden bij het verstrekken van opdrachten de opdrachtnemer verplichten of stimuleren om een deel van het aanbestedingsbedrag te besteden aan banen, stages of leerplekken voor kwetsbare groepen, zoals langdurig werklozen en gehandicapten. Dit bevordert de re-integratie van mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Het hanteren van de eis van social return is mogelijk bij alle inkoopprocedures onder én boven de [Europese aanbestedingsdrempels](#).

Voorbeeld

In onze gemeente willen we bij de aanbesteding van een bouwwerk ook graag inzetten op het creëren van een leerlingbouwplaats waar leerlingen en werkzoekenden werkervaring kunnen opdoen. We hebben vernomen dat het dan gaat om social return. Hoe kunnen we onze social return-eis concreet toepassen in de aanbesteding?

Antwoord

Social return, zoals het creëren van een werkervaringsplaats, kan op verschillende manieren in de aanbesteding worden vormgegeven. Vaak wordt het toegepast in de vorm van een contracteis. Die wordt dan in het contract opgenomen, zodat duidelijk is dat de opdrachtnemer deze eis dient uit te voeren. De inzet van de opdrachtnemer op het gebied van social return wordt uitgedrukt in een waarde die gelijk is aan een bepaald percentage van de opdrachtwaarde, meestal als 5%-regeling. Dit betreft de klassieke uitvoeringsvariant van social return. Dit principe wordt sinds 1 juli 2011 toegepast voor aanbestedingen van werken of diensten met een opdrachtwaarde van boven de € 250.000,-.

Sinds 2018 is ook een andere werkwijze mogelijk, onder de noemer 'Maatwerk voor Mensen'. Dit gaat over een vormvrijere maatwerk-variant van social return. Zolang niet voor deze werkwijze is gekozen, blijft de klassieke uitvoeringsvariant van kracht. Bij de vormvrijere maatwerk-variant is social return niet langer een checklist, maar is het een doel dat de opdrachtgever en opdrachtnemer gezamenlijk bepalen en uitvoeren.

6: Is het mogelijk het lokale SW-bedrijf voorrang te geven bij een opdracht?

Juridisch gezien is het niet mogelijk om één bepaald bedrijf bij inschrijving op een opdracht absolute voorkeur te geven ten opzichte van andere ondernemingen. Wel geldt specifiek voor bedrijven die sociale werkvoorzieningen aanbieden dat een aanbesteding aan hen voorbehouden kan worden. Op grond van artikel 20 Richtlijn 2014/24 (geïmplementeerd in artikel 2.82 Aanbestedingswet 2012) kan namelijk het recht om deel te nemen aan een aanbestedingsprocedure voorbehouden worden aan sociale werkplaatsen en aan ondernemers die de maatschappelijke en professionele integratie van gehandicapten of kansarmen tot hoofddoel hebben, of kan de uitvoering van de opdracht voorbehouden worden in het kader van programma's voor beschermde arbeid.

Volgens lid 2 moet het voorbehoud in de aankondiging van de opdracht zijn opgenomen. Daarnaast moet ten minste 30% van de werknemers van deze werkplaatsen, ondernemingen of programma's gehandicapte of kansarme werknemers zijn.

Milieucriteria

7: Wat houdt 'groen aanbesteden' (green public procurement) in?

In de [Mededeling Overheidsopdrachten voor een beter milieu](#) wordt 'green public procurement' omschreven als "een proces in het kader waarvan overheidsdiensten goederen, diensten en werken beogen te

verkrijgen die gedurende de volledige levenscyclus ervan een minder belastend milieueffect hebben dan vergelijkbare goederen, diensten en werken met dezelfde primaire functie" (paragraaf 3.1).

Green public procurement (GPP) betreft een vrijwillig instrument: lidstaten en publieke entiteiten bepalen zelf in welke mate GPP wordt geïmplementeerd in aanbestedingen. Om GPP na te streven dienen GPP-criteria te worden vastgesteld en nagestreefd. De Europese Commissie heeft voor bepaalde diensten en producten deze GPP-criteria al [opgesteld](#).

8: Welke mogelijkheden biedt het bestaande EU-rechtskader voor aanbestedende diensten om milieuoverwegingen in acht te nemen bij de aanbesteding van overheidsopdrachten?

Net als sociale criteria kunnen milieucriteria tijdens verschillende fasen van het aanbestedingsproces worden opgenomen. Ook hier geldt dat zowel tijdens het vaststellen van de eisen van de opdracht, bij de selectie van leveranciers, dienstverleners of aannemers, bij het gunnen van de opdracht en in de uitvoeringsbepalingen rekening gehouden kan worden met milieucriteria. Voor uitgebreide informatie verwijzen wij u graag naar onze webpagina over [duurzaam aanbesteden](#).

Bij het vaststellen van de eisen van een opdracht: milieuoverwegingen

Bij het vaststellen van het voorwerp van een opdracht zijn aanbestedende diensten in grote mate vrij om te kiezen wat ze aan willen kopen. Dat biedt hen veel ruimte om milieuoverwegingen te laten meespelen, mits zij de verdragsbeginselen naleven.

Voor aanbestedende diensten bestaat ook de mogelijkheid om gegadigden te vragen milieuvriendelijke varianten in te dienen. Deze mogelijkheid volgt uit artikel 45 Richtlijn 2014/24 (geïmplementeerd in artikel 2.83 Aanbestedingswet 2012). De aanbestedende dienst legt dan een serie minimale technische specificaties vast voor het product dat het wenst aan te kopen, die geldt voor zowel de neutrale offerte als voor de milieuvriendelijke variant. In het laatste geval

voegt de aanbestedende dienst een milieuvriendelijke dimensie toe aan de technische specificaties. Er dient wel voldoende duidelijk te worden gemaakt hoe besteksconforme oplossingen en varianten tegen elkaar worden afgewogen. Ook kunnen in de technische specificaties specifieke materialen en milieuvriendelijke productiemethoden worden gepreciseerd.

Bij de selectie van leveranciers, dienstverleners en opdrachtnemers: uitsluitingsgronden en geschiktheidseisen

In de selectiefase kan de aanbestedende dienst middels uitsluitingscriteria en geschiktheidseisen milieuaspecten verwerken in de aanbestedingsprocedure. De Richtlijn biedt ruimte om uitsluitingscriteria met betrekking tot milieuaspecten op te nemen. Bedrijven die de milieuwetgeving of –regelgeving hebben overtreden, kunnen worden uitgesloten als dat hun beroepsmoraliteit in het gedrang brengt. Dit betreft een facultatieve uitsluitingsgrond op grond van artikel 57 lid 4 sub a Richtlijn 2014/24 (geïmplementeerd in artikel 2.87 lid 1 sub a Aanbestedingswet 2012).

Daarnaast kunnen geschiktheidseisen worden gesteld (artikel 58 Richtlijn 2014/24 geïmplementeerd in artikel 2.90 Aanbestedingswet 2012). De geschiktheidseisen mogen niet discrimineren en moeten proportioneel zijn en verband houden met het voorwerp van de opdracht. De ervaring van een bedrijf en de vakbekwaamheid van het personeel bieden goede mogelijkheden om groene

overwegingen op te nemen in de criteria over de technische capaciteit.

Bij de gunning van de opdracht: gunningscriteria

Ook in de gunningsfase kunnen milieuaspecten worden meegenomen (artikel 67 lid 2 Richtlijn 2014/24 en artikel 2.115 lid 2 sub e Aanbestedingswet 2012). Wanneer een aanbestedende dienst ervoor kiest om te gunnen op basis van 'beste prijs-kwaliteitsverhouding' of 'laagste kosten op basis van kosteneffectiviteit' dan kunnen milieugerichte gunningscriteria worden gehanteerd.

Voor het gunnen op basis van kosteneffectiviteit kan gekeken worden naar de levenscycluskosten (artikel 67 lid 2 in samenhang met artikel 68 Richtlijn 2014/24). De levenscycluskosten betreffen alle kosten die zien op "alle opeenvolgende en/of onderling verbonden stadia, waaronder uit te voeren onderzoek en ontwikkeling, productie, handel en handelsvoorwaarden, vervoer, gebruik en onderhoud, in het bestaan van het product of werk of het verlenen van een dienst, gaande van de verkrijging van de grondstof of de opwekking van hulpbronnen tot de verwijdering, de opruiming en "end-of-service"-fase of de "end-of-utilisation"-fase".

Ook voor milieugerichte gunningscriteria geldt dat ze slechts kunnen worden toegepast als ze:

- verband houden met het voorwerp van de opdracht;

- geen onbeperkte keuzevrijheid verlenen aan de aanbestedende dienst;
- uitdrukkelijk worden vermeld in de aankondiging van de opdracht en het bestek;
- in overeenstemming zijn met de basisbeginselen van het EU-recht.

Bij de uitvoering van de opdracht: contractuele bepalingen

Ook uitvoeringsbepalingen kunnen worden gebruikt om milieuoverwegingen te integreren in de uitvoeringsfase van de opdracht mits ze verband houden met de uitvoering van het contract, in de aankondiging van de opdracht zijn bekendgemaakt en voldoen aan het Unierecht. Zo kan de aanbestedende dienst duidelijk maken op welke manier de goederen moeten worden geleverd en zelfs welke vervoersmethode moet worden gebruikt. De contractant is verplicht om alle uitvoeringsbepalingen voor de opdracht na te leven.

9: Hoe kunnen aanbestedende diensten door middel van inkoop voorzien in innovatieve oplossingen en ideeën?

Door middel van de procedure van het innovatiepartnerschap (artikel 31 Richtlijn 2014/24, geïmplementeerd in artikel 2.31a e.v. Aanbestedingswet 2012) kunnen aanbestedende diensten de markt betrekken bij het realiseren van innovatieve ideeën of producten.

Met de procedure van het innovatiepartnerschap kunnen aanbestedende diensten voorzien in de behoefte aan innovatieve producten, werken en diensten die nog niet op de markt beschikbaar zijn of wanneer de beschikbare producten, werken en diensten niet voorzien in de specifieke behoefte. Sectoren waar het betrekken van de markt een uitkomst zou kunnen bieden op het gebied van innovatie zijn de zorg, de bouw, waterbeheer en mobiliteit.

Lees meer over de procedure van het innovatiepartnerschap op [onze webpagina](#).

KENNISCENTRUM
EUROPA
DECENTRAAL

Contact met Europa Decentraal

info@europadecentraal.nl

www.europadecentraal.nl

De dienstverlening van Kenniscentrum Europa Decentraal beperkt zich tot het verlenen van eerstelijns advies. Wij kunnen geen bindende en gedetailleerde uitspraak doen. Wel kunnen we proberen u aan de hand van relevante informatie verder op weg te helpen. Als u toch behoefte heeft aan een volledig juridisch advies om meer zekerheid en duiding te verkrijgen voor uw specifieke situatie kunt u overwegen een juridisch adviesbureau in te schakelen.